

ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 338.48(045)

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2021-4.8>**Мазаракі А.А.**

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри торговельного підприємництва,
Київський національний торговельно-економічний університет

Антонюк К.Г.

асистент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи,
Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету;
аспірант кафедри готельно-ресторанного бізнесу,
Київський національний торговельно-економічний університет

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
ПРИВАБЛИВОСТІ ТУРИЗМУ ЯК СФЕРИ ЕКОНОМІКИ**

У статті розглянуто основні показники, що формують уявлення про інвестиційну привабливість сфери туризму, які охарактеризовано з двох аспектів, а саме економічного та туристичного. Запропоновано систему показників, що є визначальними під час характеризування інвестиційного потенціалу регіонів, що в подальшому дасть змогу сформуванню за цими показниками рейтинг областей за інвестиційною привабливістю та потенціалом туристичної галузі, а саме розглянуто такі показники, як фінансові ресурси, трудові, виробничі, показники обсягу туристичних потоків, показники попиту й пропозиції туристичних послуг, наявності туристичних ресурсів, ефективності туристичної діяльності та показники економічного значення розвитку туризму для країни загалом. Також сформовано схему проведення етапів ранжування регіонів за показником інвестиційної привабливості та оцінювання інвестиційної привабливості регіону за різноманітними показниками. Саме ці показники в подальшому дадуть змогу здійснити прогнозування конкретних дій щодо інвестиційного забезпечення регіону чи досліджуваної галузі, а також їх ранжування за ступенем привабливості.

Ключові слова: інвестиційне забезпечення, туризм, інвестиційний потенціал, фактори інвестиційної привабливості, туристичний потенціал, регіон, ранжування.

**FORMATION FEATURES OF INVESTMENT POTENTIAL INDICATORS
OF TOURISM AS AN ECONOMIC REALM****Mazaraki Anatolii**

Kyiv National University of Trade and Economics

Antoniuk Kateryna

*Vinnitsia Institute of Trade and Economics
of Kyiv National University of Trade and Economics;
Kyiv National University of Trade and Economics*

The article considers the main indicators that form an image of the investment potential of tourism. These indicators are characterized taking into account two aspects: economic and tourism, inasmuch as tourism is a component of the national economy, but as an industry has its own specific features and differences that require special attention. The economic performance provides the analysis of economic indicators of the region as a whole, the tourist performance is necessary to define the local tourist potential: natural resources, establishments of service industry, indicators of demand for tourist services and other. We have suggested a system of indicators that are decisive in characterizing the investment potential of the tourism industry of the regions, which will make it possible in the future to compile a rating of regions using these indicators according to investment attractiveness and potential of the tourism industry, namely the following indicators: financial resources, labor, production, capacity index number of tourism flows, indicators of demand and supply of

tourist services, tourists who have visited the region, the number of tour days according to the holiday packages implemented, the number of tourism entities, numbers, available places, available tourism resources, tourism efficiency and indicators of economic importance of tourism development for the country in general. Rating is based on a quantitative assessment of synthetic (generalized) indicators. Each synthetic indicator of a particular industry and the region is constructed based on a set of analytical indicators making a part of them that in the future will make it possible to form a unified integrated indicator that characterizes the investment potential of the region. Besides, we have developed the scheme of stages to rate the regions according to the indicator of investment attractiveness and assessment of investment potential of the region according to various indicators. Subsequently these indicators will make it possible to forecast particular actions for investment support of the region or the studied industry, as well as their rating according to the degree of attractiveness and possible construction of a map with investment-attractive region.

Keywords: investment support, tourism, investment potential, factors of investment attractiveness, tourist potential, region, ranking.

Постановка проблеми. Тема інвестиційної привабливості завжди була актуальною для дослідження економічного потенціалу регіонів. Однак для галузі туризму, яка має низку своїх особливостей, існують специфічні вимоги щодо формування іміджу певної території як інвестиційно привабливої. Саме в цьому полягає специфіка проблеми, оскільки галузь туризму має два аспекти, а саме економічний та суто туристичний, що потребує більш детального дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оцінюванню інвестиційної привабливості регіонів присвятили свої наукові праці такі відомі вітчизняні та зарубіжні вчені, як І. Бланк [1], С. Гуткевич, Н. Гапак, В. Гомельська, Т. Васильєва, Н. Винниченко, Л. Гриценко, А. Данилов, В. Кузьменко, О. Онищенко, В. Стеченко, І. Хмарська, Т. Чернявська, що досліджували на теоретичному рівні інвестиції загалом, інвестиції на регіональному рівні та інвестицій у конкретні об'єкти.

Постановка завдання. Метою дослідження є теоретична конкретизація особливостей формування показників інвестиційної привабливості туризму як сфери економіки та етапів їх дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для забезпечення ефективної діяльності будь-якої сфери необхідні кошти, адже державних видатків не завжди вистачає для їх підтримки та розвитку, тому важливим питанням є залучення інвестицій у сферу туризму області [3, с. 173].

Щоби спрогнозувати інвестиційну привабливість регіону та оцінити її, необхідно врахувати низку різних факторів, особливостей та показників, що забезпечують їх ефективне функціонування та розвиток.

Аналізуючи наявні методики рейтингування регіонів за різними економічними показниками, маємо зупинитись на рейтинговій методиці І. Бланка [1], за якою інвестиційна привабливість регіонів розраховується як інтегральний показник на базі визначених груп певних показників (рис. 1) [9].

Методики оцінювання інвестиційної привабливості регіонів, що ґрунтуються на рейтинговому підході, дають змогу здійснити аналіз різних напрямів розвитку регіону, сформувати певні показники задля їх подальшого групування та характеристики, на базі яких формується інтегральний показник [2; 8]. Щоб оцінити інвестиційну привабливість регіону, що є обов'язковим етапом під час формування рекомендацій щодо інвестиційного забезпечення певної галузі, необхідно розглянути аналогічні попередній методики (рис. 2).

Аналізуючи дослідження щодо теми інвестиційного забезпечення та інвестиційної привабливості, маємо звернути увагу на такі елементи, на яких повинна базуватись інвестиційна привабливість конкретного регіону:

1) обґрунтування вибору системи показників для рейтингової оцінки;

Рис. 1. Схема етапів проведення ранжування регіонів за показником інвестиційної привабливості

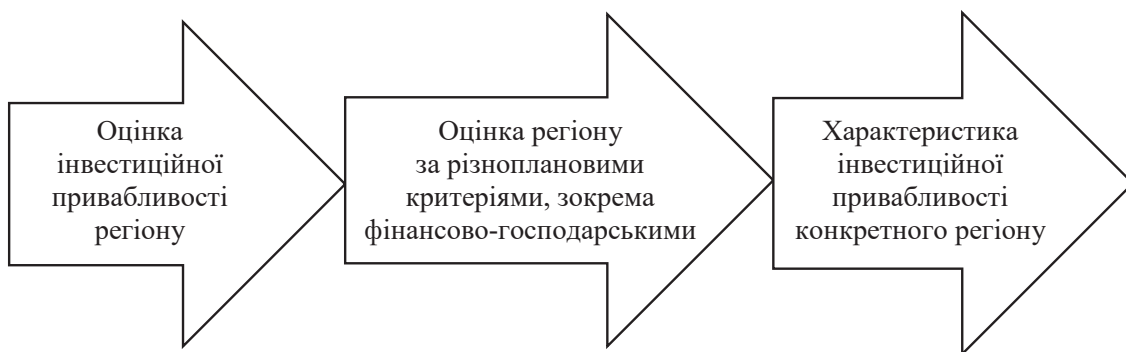

Рис. 2. Схема оцінки інвестиційної привабливості регіону за різноплановими показниками

Рис. 3. Схема показників, необхідних для оцінки інвестиційної привабливості та забезпечення регіону

Джерело: сформовано авторами

Таблиця 1

Економічні показники визначення інвестиційного потенціалу регіонів

№	Показники забезпеченості регіону фінансовими ресурсами	Показники забезпеченості регіону трудовими ресурсами	Показники забезпеченості регіону виробничими ресурсами
1	Обсяг прямих інвестицій, млн. дол.	Середньооблікова кількість штатних працівників, тис. осіб	Кількість промислових підприємств, одиниць
2	Фінансові результати до оподаткування підприємств, млн. грн.	Економічна активність, тис. осіб	Кількість діючих сільськогосподарських товариств, од.
3	Обсяги кредитів, наданих в економіку регіону, млн. грн.	Рівень зареєстрованого безробіття, %	Кількість малих промислових підприємств, од.
4	Найвищий дохід у розрахунку на одного жителя, грн.	Рівень працевлаштування зареєстрованих безробітних, %	
5	Витрати у розрахунку на одну особу, грн.		
6	Частка ВРП у загальному підсумку, %		
7	Середньомісячна номінальна заробітна плата працівників, грн.		

Джерело: сформована авторами за [4]

Таблиця 2

Показники, що характеризують розвиток туризму в регіоні

<i>I. Показники обсягу туристичних потоків у регіоні</i>	
1.	Кількість туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності України, всього, в тому числі іноземних туристів, туристів – громадян України, які виїжджали за кордон, та внутрішніх туристів.
2.	Кількість екскурсантів.
<i>II. Показники попиту і пропозиції туристичних послуг регіону</i>	
1.	Кількість туристів, які відвідали регіон.
2.	Кількість туроднів за реалізованими путівками.
3.	Кількість суб'єктів туристичної діяльності, номерів, місць у них.
<i>III. Показники наявності туристичних ресурсів</i>	
1.	Кількість та стан природних об'єктів (водойм, лісів, гір, заповідних степів тощо).
2.	Кількість та стан пам'яток культури, історії, архітектури, археології, музеїв, монументів, культових пам'яток тощо.
3.	Кількість та статус театрів.
<i>IV. Показники ефективності туристичної діяльності</i>	
1.	Обсяг наданих туроператорами туристичних послуг.
2.	Витрати, пов'язані з наданням туристичних послуг.
3.	Чистий прибуток (збиток) підприємств.
<i>V. Показники економічного значення розвитку туризму для країни загалом</i>	
1.	Обсяг туристського споживання.
2.	Зайнятість у сфері туризму.
3.	Сума податків, що надходить до бюджету від туристичної діяльності.

Джерело: сформовано авторами за [5; 6; 7]

2) встановлення періоду оцінювання інвестиційного рейтингу (рік, пів року, квартал, місяць);

3) вибір методики розрахунку рейтингу;

4) вибір виду рейтингової оцінки (частковий, інтегральний, динамічний рейтинг) [9].

За оцінками інвесторів, а також на нашу думку, найбільш важливими під час прийняття рішення про місце та обсяги інвестицій є такі укрупнені групи показників:

1) економічний розвиток регіону;

2) ринкова інфраструктура;

3) фінансовий сектор;

4) людські ресурси.

Ця система показників не є чітко фіксованою, оскільки досліджуватися можуть різні галузі регі-

ону, які потребують аналізу додаткових показників, які мають свої певні специфічні особливості. Такою галуззю, наприклад, може бути туризм. Для дослідження інвестиційної привабливості регіону в галузі туризму виникає необхідність розгляду його у двох аспектах, а саме економічному та туристичному. Туризм є складовою частиною економіки країни, але як галузь має свої специфічні риси та відмінності, які потребують особливої уваги. Економічна характеристика передбачає аналіз економічних показників галузі загалом. Схема показників, необхідних для економічного та туристичного аналізу, наведена на рис. 3.

Кожен з регіонів має низку специфічних особливостей, що впливають на інвестиційну прива-

близькість, тому інвестиційний клімат, який складається в регіоні за різними напрямками інвестиційної діяльності, визначається з огляду на рівень ризиків.

Результатом такого дослідження є сформований рейтинг регіонів, прогнозування конкретних дій щодо інвестиційного забезпечення регіону чи досліджуваної галузі, а також їх ранжування за ступенем привабливості.

Для конкретизації показників, які є необхідними для аналізу інвестиційної привабливості регіону, деталізовано інформацію в табл. 1 та табл. 2.

Наведений перелік показників розвитку туристичної галузі та економічні показники розвитку

регіону дають змогу сформувати єдиний інтегрований показник інвестиційного забезпечення розвитку туризму конкретного регіону.

Висновки з проведеного дослідження. Визначено основні етапи дослідження інвестиційної привабливості туризму, їх логічну структуру та зміст, а також запропоновано критерії оцінки інвестиційної привабливості, що в подальшому дасть змогу сформувати єдиний інтегральний показник інвестиційної привабливості туризму на регіональному рівні, а це дасть змогу виокремити регіони із сильними та слабкими конкурентними позиціями на ринку інвестицій.

Список використаних джерел:

1. Бланк І. Інвестологія: наука про інвестування. Київ : Атіка, 2001. 180 с.
2. Гайдуцький А.П. Оцінка інвестиційної привабливості економіки. *Економіка і прогнозування*. 2005. № 4. С. 119–129.
3. Морозова О. Інвестиційність – основний чинник розвитку туристичної галузі південного регіону. *Таврійський науковий вісник. Серія : Економіка*. 2020. № 2. С. 161–176.
4. Олександренко І. Оцінка інвестиційного потенціалу регіонів. *Регіональна економіка*. 2009. № 3. С. 80–91.
5. Ринки туристичних послуг: стан і тенденції розвитку : монографія / за заг. ред. В. Герасименка ; авт. кол. : В. Герасименко, С. Галасюк, С. Нездоймінов. Одеса : Астропринт, 2013. 304 с.
6. Сараєв А. О показателях статистики туризма. *Вопросы статистики*. 2007. № 9. С. 39–43.
7. Скляр Г., Дробиш Л., Вишневецька Л. Статистичні показники розвитку сфери туризму в Україні: напрями удосконалення та гармонізація з міжнародними стандартами. *Економічний вісник Донбасу*. 2017. № 2(48). С. 157–162.
8. Солдатенков В. Аналіз інвестиційного клімату України. *Економіка та держава*. 2005. № 5. С. 17–20.
9. Хопчан В. Теоретичні засади оцінювання інвестиційної привабливості регіону. *Ефективна економіка*. 2014. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3135> (дата звернення: 10.08.2021).

References:

1. Blank I. (2001) Investolohiia: nauka pro investuvannia [Investigation: the science of investing]. Kyiv: Attica, pp. 180.
2. Haidutskyi A. (2005) Otsinka investytsiinoi pryvablyvosti ekonomiky [Assessment of investment attractiveness of the economy]. *Ekonomika i prohnouzuvannia* [Economics and forecasting], no. 4, pp. 119–129.
3. Morozova O. (2020) Investytsiynist – osnovnyi chynnyk rozvytku turystychnoi haluzi pivdennoho rehionu [Investment is the main factor in the development of the tourism industry in the southern region]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Serii: Ekonomika* [Taurian Scientific Bulletin. Series: Economics], no. 2, pp. 161–176.
4. Oleksandrenko I. (2009) Otsinka investytsiinoho potentsialu rehioniv [Assessment of investment potential of regions]. *Rehionalna ekonomika* [Regional economy], no. 3, pp. 80–91.
5. Herasymenka V., Halasiuk S., Nezdoiminov S. (2013) Rynky turystychnykh posluh: stan i tendentsii rozvytku. [Markets of tourist services: the state and trends of development]. Odessa: Astroprint, pp. 304.
6. Saraev A. (2007) O pokazateliakh statystyky turyzma. Voprosy statystyky [On indicators of tourism statistics. Questions of statistics], no. 9, pp. 39–43.
7. Skliar H., Drobysh L., Vyshnevetska L. (2017) Ctatystychni pokaznyky rozvytku sfery turyzmu v Ukraini: Napriamy udoskonalennia ta harmonizatsiia z mizhnarodnymy standartamy [Statistical indicators of tourism development in Ukraine: Areas of improvement and harmonization with international standards]. *Ekonomicnyi visnyk Donbasu* [Economic Bulletin of Donbass], no. 2(48), pp. 157–162.
8. Soldatenkov V. Analiz investytsiinoho klimatu Ukrainy [Analysis of the investment climate in Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava* [Economy and state], no. 5, pp. 17–20.
9. Khopchan V. (2014) Teoretychni zasady otsiniuvannia investytsiinoi pryvablyvosti rehionu [Theoretical principles of assessing the investment attractiveness of the region]. *Efektivna ekonomika* [Effective Economy], no. 6 (accessed 10 August 2021).

E-mail: katmal2194@ukr.net